

אכילת פועל בשדה

מקור הדין

מקור המצוה

דברים כג: כה-כו עם פרש"י

משנה פג ע"א – עד "...הכל כמנהג המדינה"

משנה פז ע"א, תוס' ד"ה ואלו

רש"י ד"ה גמר, תוס' ד"ה במחובר, מהר"ם שם

✓ במה נחלקו רש"י ותוס'?

גמ' בב"מ פז ע"ב – "מנא הני מילי...בעל הבית אי אתה אוכל"

✓ תברר ההצעות של הגמ' למקור הדין שפועל אוכל במחובר? מה המסקנה?

✓ איזה הלכות נלמדו מהפסוק "כי תבא בכרם רעך"?

רעך ולא של נכרי

מאירי פז ע"ב ד"ה הפועל לגוי (מצורף)

ענבים ולא מוצץ

שטמ"ק פז ע"ב ד"ה ואכלת ולא מוצץ (מצורף)

מאירי פז ע"ב ד"ה היתר זה (מצורף)

וחרמש

העמק דבר דברים פרק כג פסוק כו

דינים ומצוות שאינם לרצון השם

רבינו בחיי עה"ת דברים כג: כו (מצורף)

ספר חסידים - סימן שע"ח וסימן ש"פ (מצורף)

המאירי על מסכת בבא מציעא דף פז/ב

הפועל שנשכר לגוי אינו אוכל אלא ברשות שמא לא ידע בדין תורה שלנו ויחשדנו בגזלן וכן הפועל בשל הקדש אינו אוכל שנאמר רעד ולא של הקדש :

שיטה מקובצת מסכת בבא מציעא דף פז/ב

ואכלת ולא מוצץ. כלומר אסור לפועל שיאכל הענבים בשעה שאינו תאב להם שאינו יכול לאכול החרצנים והזג אלא מוצץ היין מן הענבים וזורק הקליפה החיצונה דבודאי הוא אוכל אותה באכילה גסה ואין זה כנפשך שבעך לפי שיותר משבעך הוא. אי נמי יש לפרש שאף על פי שהוא תאב להם אסרה עליו תורה משום שלא יפסיד יותר מן הענבים לבעל הכרם ועל כרחך צוהו שיאכל הכל גם הקליפה. ה"ר יהונתן :

המאירי על מסכת בבא מציעא דף פז/ב

היתר זה לא נאמר אלא בפועל הא אחר הבא לשם אסור לאכול וכשהפועל אוכל בענבים אסור לא לאכלם דרך מציעה ולזרוק קליפות וגרעינים מפני שהוא נותן מקום לאכילה מרובה אלא אוכל דרך אכילה והוא שנאמר ואכלת ולא מוצץ וכן לא יאכל דבר אחר עמהם כגון שיאכלם בפת או במלח כדי להוסיף באכילתן ולא יאכל בהם אכילה גסה אלא יאכל עד שישבע ודיו

העמק דבר על דברים פרק כג פסוק כו

(כו) וחרמש לא תניף. איסור חדש מה שאינו בכרם דשם לא הוזהר לתלוש הענבים בכל שבוצר לבעליו. אבל בקמה האזהרה שלא יקטוף כי אם ביד ולא בכלי שקוצר לבעלים. והטעם דבכלי בצירה אפשר לבצור מעט או הרבה כפי שנדרש אבל בחרמש א"א לקצור פחות ממלא החרמש ואפשר שלא יהיה נצרך לאכילת מלא חרמש. ע"כ אסרה תורה שלא יקצור לעצמו כלל :

רבנו בחיי על דברים פרק כג פסוק כה

ואל כליך לא תתן. זה יהיה גזל, והתורה לא התירה אלא כנגד הנפש המתאוה, כי כיון שהוא מתעסק וטורח בפירותיו אם לא היה לו אפשר לאכול בהיתר יאכל באיסור, ולכך התיר כנפשך שבעך כענין שכתוב (משלי יג, כה) צדיק אוכל לשובע נפשו, והוא הדין בקמה, שיקטוף בידו מלילות אבל חרמש לא יניף :

ספר חסידים - סימן שעח

יש דברים שהתירה תורה, ואם יעשה האדם יבא לדין עליהם, שיש לו לאדם לחשוב שלא התירה התורה אלא כנגד יצר הרע, כגון יפת תואר. ולפי שלקח דוד יפת תואר יצא ממנו אבשלום, ונהרגו כמה נפשות עמו. וכן אדם שיכול לקחת אשה שאחיה צדיקים, ולקח אשה שאחיה רשעים, ע"ז יביאו אותו לדין, שגורם לעצמו שבניו דומים לאחי האם. כתיב (שמות כב ז) שבועת ה' תהיה בין שניהם, עתיד האדם ליתן את הדין שעסק עם אדם שלא בדוק לו פן ישבע לשקר :

ספר חסידים - סימן שפ

הכתוב מתיר לתת גט אפי' הקדיחה תבשילו, או מצא נאה ממנה, ועתיד ליתן את הדין לאמן [אומן] לפי שחטא בה. יפת תואר התירה התורה כנגד היצר (שאם לא יתירה יחטא בה וישאנה באיסור). ועוד אם יש ישראל שנחתך חוטמו או יש בו מום אחר, ואין בת ישראל חפץ בו הרי יקח יפת תואר... והחכם יתן את הדין שאין שם על לבו, איזה דבר היתר מפני היצר, ומפני שאי אפשר בענין אחר התירה כך. וכתוב (קהלת יב יב) ויותר מהמה בני הזהר